

och segt motstånd. Avsikten: fria händer, lagens tillämpande på de brottslige, har varit allmänt känd. Då de om-sider tvangs att besegla kapitulationsakterna i september, har de mot vanligheten och mot vad som begärdes beseglat med en formel, som till ingenting förband. Själva kätteripro-cessen faller i tråd härmed. Gustaf Trolle har formulerat klagoskriften. Den innebar dödsstraff. Han har velat den dom som föll. Domen är avkunnad av honom själv och de andra prelaterna. Den känner intet förbarmande. Dess lagliga konsekvens var endast en: döden.

Man skymtar hos de samtida här och var en uppfattning särskilt av Gustaf Trolle, som inte är utan anknytning till den här framställda. Gustaf Vasa kallar 1523 ärkebiskopen på tal om Stockholms blodbad »den förnämligaste tillhjelparen i denna sakrilega blodsutgjutelse»¹. Gustaf Trolles närmaste efterträdare på ärkestolen i Uppsala Johannes Magnus har 1540 uttrycket, att ärkebiskopen, kommen till makten efter nederlagen, i så hög grad förföljde sina motståndare, att de inte visste vem de mest hade att frukta, honom eller konungen; de fruktade det yttersta elände. »Det finns», till-lägger han, »ännu i dag endast få, som kunnat förmå sig att tro, att en biskop kunnat övertala till ett sådant blodbad, väl till äventyrs endast de, som tagit i betraktande, att han med detta hembar segern över all den grymhet, med vilken man tidigare gått fram mot honom själv»². I den krönika, som tillskrives Laurentius Petri, är hela stycket hos Olavus om att ärkebiskopen inte stod så allvarligen efter de anklagades liv struket³. Reimar Kock säger rent ut: »de bischop, welck den jemmerlicken moerth der bischoppe, ridder vnd heren anrichtede vnnnd darna mith konninck Christierne vth dem lande leep»⁴.

De röster, som på detta sätt låter höra sig, är emeller-tid endast sporadiska. Den allmänna meningen är en annan.

¹ Konung Gustaf den förstes registratur I, 148.

² Historia metropolitanae ecclesiae Vpsaliensis, 113.

³ Script. rer. Svec. II: 2, 148.

⁴ Sammastädes III: 1, 265.